

Criticisme om de Schrift als het onfeilbaar Woord van God te onthouden en haar te bejegenen als een gewoon menselijk boek, is hier stellig belast met de zwaarste schuld. Dikwijls komt men onder den indruk, dat er zooveel uitleggingen als uitleggers zijn en nog wel over zulke uitspraken, welke de waarheid Gods in haar hartader raken. De beginselen van de rechte Schriftuitlegging worden allengs meer prijsgegeven om beginselloosheid en menselijke willekeur te huldigen. Tot deze beginselen, door Gereformeerde godgeleerden van vroeger en later tijd uit de Schrift afgeleid, behooren: de bevoegdheid der Schrift om zichzelf uit te leggen (facultas sacrae scripturae se ipsam interpretandi), de ondergeschiktheid van alle menselijke uitlegging aan de uitlegging der Schrift zelf, de taak der menselijke uitleggers om die deelen der Schrift, die voor ons nog duister zijn te verklaren uit de plaatsen, welke voor ons duidelijk zijn en om den aard van elk deel der Schrift bij de uitlegging te eerbiedigen. Deze regelen van gezonde uitlegging die door onze beste theologen steeds zijn gevolgd, dienen, nu zij al sterker en sterker worden aangevallen, zoodat somwijlen de geloovigen er door worden misleid, kerkelijk te worden vastgelegd. Het sectarisme, dat zich tegenwoordig onrustwekkend vermenigvuldigt, en dat in den regel zijn kracht zoekt in een Schriftverklaring, waarbij het onderscheid tusschen het Oude en Nieuwe Testament wordt miskend (Baptisme, Sabbatisme, e.a.) of apokalyptische gedeelten als historische worden uitgelegd (Adventisme, Chiliasme e.a.) en het criticisme, dat omgekeerd historische mededeelingen der Schrift symbolisch, dichtelijk, allegorisch, mythisch, enz. opvat, vormen een dreigend gevaar voor de Kerk. Reeds op de Synode van Assen hebben onze Kerken dit eenigermate ondervonden. In artikel 9 van de Proeve wordt aangegeven, hoe dit leerstuk op een wijze, welke aan het doel beantwoordt, tot uitdrukking kan komen.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Slaafsche of wettische vrees voor God.

„Steeds — zoo klaagt me een onzer lezers — staat mij God voor den geest, meer als een vertoord Rechter, dan als een liefdevol Vader.” En daarop volgt dan de dubbele vraag: „1e. waartoe dat te verklaren mag zijn, en 2e. of dergelijke voorstelling van God den Heere tekort doet aan de eere, die we Hem schuldig zijn?”

Twee belangrijke vragen, die ik hoop, dat wij onzer lezers vreemd zijn — want wat gaat er boven onze verhouding tot ozen God? — en die ik daarom graag naar vermogen wil beantwoorden.

De beantwoording van de eerste zal intusschen moeilijk bevredigend kunnen zijn. Want de oor-

zaken van een slaafsche of wettische vrees voor God, zooals we de zielehouding, waarop hier bedoeld wordt, gewoon zijn te noemen, kunnen zeer onderscheiden zijn; en ten opzichte van iemand, dien we niet zeer intiem kennen, moeten we daarnaar dus altoos gissen en tasten.

Ik kan niet anders dan hier enkele van die oorzaken noemen, om het dan aan den vrager en aan alle lezers, bij wie dezelfde vraag leeft, over te laten, zich daaraan te spiegelen.

En dan is de eerste oorzaak, die hier onder de oogen moet worden gezien: het nog voortleven in een onbekeerdheid, onbekeerd en daarom onverzonden staat.

Voor wie zich door de bestraffingen Gods niet tot verootmoediging brengen en tot bekeering dringen laat, is God de Heere, naar luid van Zijn Woord, zoo in Nieuw- als in Oud-Testament, geen in ontferming vergevend Vader, maar een vertoord Koning en een schrikkelijk Rechter.

En aan deze zelf-openbaring Gods in de Schrift geeft de consciëntie, zoolang ze niet door leugen vervalscht of door verharding tot zwijgen gebracht werd, getuigenis.

Dit maakt dat een onverootmoedigd en onbekeerd mensch, die leeft onder het licht van Gods Woord, door zijn geweten gedwongen wordt, in slaafsche vrees aan God te denken. „De goddeloozen, zegt mijn God, hebben geen vrede.”

Intusschen zijn we, ook bij oprechte verootmoediging en waarachtige bekeering, nog niet altijd aanstands deze verschrikkende vrees voor onzen heiligen en rechtvaardigen Rechter te boven. We komen haar alleen te boven door het geloof, door een oprecht en werkzaam geloof in onzen Heere Jezus Christus. Want in Christus alleen is de gerechtigheid en genoegdoening, die ons dekt voor onzen God; in Zijn bloed alleen is de verzoening, en in Hem alleen ontmoet ons de Heilige en Rechtvaardige als een Vader vol van ontfermende liefde. „Wij dan, gerechtvaardigd zijnde door het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus”. (Rom. 5:1.)

Zoolang daarom zijn geloof zich niet richt op Christus, in wien de vloek weggenomen is en het liefdeshart Gods zich weer voor hem ontsluit, kan zelfs een verootmoedigd en zich tot God bekeerend zondaar niet ontkomen aan de vrees, die sidderen doet voor het gericht. En zelfs als het geloofsoog zich op Christus richtte, zal deze vrees hem doorgaans niet op eenmaal loslaten. Want haar schaduwen wijken in dezelfde verhouding als waarin het geloof zich den Middelaar en Zijn gerechtigheid toeigent en op Hem vertrouwt.

Is die toeigening van Christus in de belofte des Evangelies, en is dat vertrouwen op Hem en Zijn werk nog onvolkomen — dan zullen de schaduwen der wettische vrees ook nog in meerdere of mindere mate over de ziel blijven hangen.

Ten volle zullen ze eerst wijken en ten volle zal zich het aangezicht Gods eerst aan ons ontdekken, als onze ziel zich met vol vertrouwen op Christus en Zijn werk verlaat.

Achter de zittende toehoorders vormden de laatkomers een borstwering van jassen, schedels, mutsen, met, hier en daar, de vlammeende punt van een kleurige sjaal.

David had voor zijn preek een tekst gekozen die in overeenstemming was met de plechtigheid: „Aan- ziet de leliën des velds, zij wassen niet en spinnen niet en nochtans is Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed geweest als een dezert”. En zijn welsprekendheid, eenvoudige en verheven, elken keer zekerder van zich zelve, in verrukking brengend die wonderlijke menschjes uit Raymesnil en omstreken, welke even verzet zijn op mooie taal als schaarsch aan sprekers, zijn welsprekendheid had nooit zoo vlot en natuurlijk gestroomd. Zij geleek op een grooten, statigen stroom, die zijn oorsprong kent en zijn doel.

Nu naderden, nadat ze op de vijf vragen der liturgie geantwoord hadden, de jonge lidmaten den disch des Verbonds. Dien had men geplaatst onder den grootsten appelaar, die met zijn roze-sneeuwen den koepel den hoek van den tuin overwelfde. Achter David de zwart-knoestige slank; en de verste takken roerden aan de borstwering, bepluimd met de nigretten van varen en brilgras; aan gene zijde, aan 'teinde van het plateau, de zee, zonder horizon, inéenvloeiend met de lucht. De meisjes en de jongemannen vormden om de tafel een witte en zwarte omheining. Verscheidene meisjes waren op hun zestiende jaar volwassen en schoon. Een der jonge mannen had de statuur van Hercules. David zegende de zegelen des Verbonds, brak het brood, vergoot ook den wijn. Een briesje uit de zee deed kroonblaadjes sneeuwen over de vergadering, en ze neerkomen tot in den beker. Nooit was een temple zó vol geweest van de heerlijkheid des Heeren.

En David sprak een gebed uit dat, ondanks hem zelf, deel had aan al die verspreide schoonheid. Hij daalde neer van uit de kille hoogten van het leerstellige, waarin hij zoo gaarne mocht zweven, en, in zijn vervoering kwam hij zijn gemeenteleden meer als hunner één, voor. Was het de warme zonneschijn en de praal der natuur, of het ge-

Bij den wedergeborene en geloovige is dus altoos zwakheid des geloofs, d.w.z. onvolkomenheid in kennen en vertrouwen, ten aanzien van de liefde Gods in Christus, de naaste oorzaak van wettische vrees.

Intusschen kunnen er dan, naar den samenhang en de eenheid van ons menselijk bestaan, achter deze naaste oorzaak meer verwijderde liggen.

Bij den één zal de wortel ervan te zoeken zijn op het terrein van de kennis — b.v. in een valsche voorstelling van — of een gebrekkig inzicht in de verhouding van God den Vader tot het werk der verlossing; als zou dit niet in Hem zijn oorsprong hebben, maar buiten Hem zijn omgegaan, en als een dwingende macht op Hem zijn afgekomen; of ook van de algenoezaamheid van het werk des Middelaars, of van de plaats die het geloof heeft in onze rechtvaardigmaking.

Bij den ander zal er hapering zijn in het wilsleven: in den vorm van gebrek aan beslistheid in de bekeering, of over heel de lijn, of op bepaalde punten, als b.v. in het aanhouden van boezem, en het niet ernstig bestrijden van karakterzonden.

Want alle niet-beleden en niet-bestreden kwaad dringt als een dreigende wolk tusschen onzen God en ons, om Gods vriendelijk aangezicht voor ons te verbergen, en een schaduw van vrees op onze ziel te werpen.

In de meeste gevallen schuilt het kwaad hier in wat we het eerst noemden: in een valsche voorstelling van de verhouding Gods tot het werk onzer verlossing. Men ziet het verlossingswerk dan uitsluitend als het werk van Christus. God was en bleef, zoo denkt men zich dan, de toornende Rechter, de grimmige Wreker, die van geen kwijtschelding en geen verzoening weten wilde. En toen kwam Christus, om Hem voldoening te geven, in zulk een weg en zóo volkomen, dat God eigenlijk wel gedwongen werd, om de verzoening te aanvaarden.

Het is te verstaan, dat deze voorstelling alle besef van Gods Vaderlijke liefde en ontferming verre houden, en de ziel gestadig in den ban van slaafsche vrees houden moet.

Maar óók — dat zij lijnrecht inloopt tegen al wat het Woord ons over deze dingen openbaart.

Niet in Christus, maar in God den Vader toont ons de Schrift den oorsprong van al wat er behoort tot onze zaligheid. Hij is het, die den Raad onzer Verlossing ontwerpt. Van Hem is de Middelaar. Hij verordint Hem. Hij openbaart Hem. Hij belooft Hem. Hij zendt Hem, als de volheid der tijden gekomen is, uit in de wereld. Hij zalft Hem met den Heiligen Geest. Hij geeft Hem getuigenis als Zijn Gezondene. Hij geeft Hem over tot een slachtoffer voor onze zonden. Hij wekt Hem op uit de dooden. Hij verhoogt Hem aan Zijn rechterhand...

Zóóver is het er vandaan, dat Christus de liefde en de genade des Vaders ten behoeve van Zijn volk zou hebben afgedwongen, dat, vlak omgekeerd, heel het Evangelie wordt samengevat in het woord: Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon niet gespaard

rende briesje, of het koor der vogelen? Zij voelden zich dichter bij dien afgemeten jongeman, die tot nu toe hun een stille vrees inboezemde. En toen ze den lofzang van Simeon aanhieven, welken hij inzette, was het als de stormloop uit één hart.

De eeuwenoude woorden rezen op met den bijzonderen weerklink van het lied in de open lucht:

Laisse-moi désormais,
Seigneur, aller en paix
Car, selon ta promesse,
Tu fais luire à mes yeux
Le salut glorieux
Que j'attendais sans cesse.

Temidden harer leerlingen, leidde Esther hun zang. En David, zonder naar haar te kijken, voelde dat zij vol aandacht en wakende zorg voor hem was. Diep in zijn ziel kwam eenige wreefel.

Hij dwong zichzelf dan ook, bij het uiteengaan der gemeente, om naar haar toe te gaan. Op dat oogenblik stond ze met den rug naar hem toe. Maar, als gewaarschuwd door een geheimzinnige macht, keerde zij zich tot hem, en het was de volle blijdschap der liefde, die lichtte over haar onaan- zienlijk gezichtje. David wendde zijn oogen af. Wat konden ze haar teruggeven? Zwijgend drukte hij haar de hand en wendde zich naar enkele gemeenteleden die voorbijgingen.

De menschenstroom vloeide weg, kleurig hier en daar door de sjaals en de bebloemde mutsen. De crinolien wiegden over het gras. De gouden kettingen blikkerden in de zonnestralen. Bijna alle mannen, in gekleede jas, spitsten toe in hooge hoeden van ongelooflijke modellen en geborsteld met of tegen den draad.

David, dien men verzocht binnen te komen en van kleeding te veranderen bij de Bouleux, bleef nog even kijken naar dat vreemde schouwspel, hetwelk hij ongetwijfeld niet zoo spoedig weer zou zien. Het scheen hem toe, dat dit bewegende tafereel hem verhinderde te gevoelen een zekere verdooving in de buurt van zijn hart, waaraan hij liever geen einde maakte.

A.

Dr J. W. M.

POPULAIR-WETEN- SCHADPELIJKE SCHETSEN

La Barrière.

Mme Marion Gilbert.

Tweede fragment.

IV.

David, met toga en bef, trad nader tot de landelijke tafel, die op glanzend linnen den zilveren beker en den schotel droeg.

In een halven cirkel zaten de belijdende lidmaten: de jonge mannen rechts, de meisjes links.

Alsof men op den eersten schoonen Zondag na Pinksteren had gewacht, was het weer als van den meest volmaaktten dag van de Normandische Juni-maand. En de boomgaard van mijnheer Bouleux liet zien wat de hof Eden heeft kunnen zijn op den zevenden scheppingsdag.

Begrensd door de groene hellingen, waarin nog enkele late primula's en witte viooltjes als sterren prikten, droeg de hof op de zwarte stammen der appelbomen de neerhangende baldakijn van den bloesemenden overvloed, als door een wonder verlaet door den strengen winter.

De gemeenteleden traden er onder door als in een kerk en gingen zitten op de banken, die uit het schooltje van juffrouw Esther Estienne kwamen, en op rieten of houten stoelen, geleend door alle huizen uit de buurt. De ijdele nieuwsgierigheid onder de aanwezigen was grooter dan het heilig beven: de geest des tijds en het gevoel van veiligheid hadden de hugenoten-ziel wel veranderd en haar onttend aan de sluikdiensten in de open lucht tijdens de vervolgingen.

Vér voor de opening was de boomgaard geheel bezet en bij de voorlezing van het Symbool der Apostelen kon men tusschen de aanwezigen het hopeloos vertreden gras niet meer gewaarworden.

alzoos
enheid in
de liefde
van wel-

samenhang
aan, achter
liggen.

zoeken zijn
v. in een
tkiginzicht
het werk
a zijn oor-

omgegaan.
zijn afge-

id van het
z. die het

het wils-

altheid in
p bepaalde

1 boezem,
clerzonden.

den kwaad
onzen God

t voor ons
na op onze

ad hier in

lsche voor-

het werk

asingswerk

Christus.

zich dan,

Vreker, die

ning weten

voldoening

komen, dat

de verzo-

telling alle

ontferming

en ban van

ot tegen al

openbaart.

Vader toont

wat er be-

e den Raad

is de Mid-

baart Hem.

de volheid

ld. Hij zalft

Hem getui-

em over tot

ekt Hem op

Zijn rech-

us de liefde

te van Zijn

beeft, maar heeft Hem overgegeven, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; en dat de Apostel Paulus zijn jubel over het wonder onzer verzoening besluit met uit te roepen: „Al deze dingen zijn uit God, die ons met Zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus”.

Neen, Christus heeft de liefde Gods ons niet verworven, de genade Gods voor ons niet afgedwongen. Hij is, integendeel, van die liefde Gods de „onuitsprekelijke gave”, en van die genade Gods het onmetelijk geschenk.

Waar dit door het geloof wordt verstaan, moet de wettische vrees wijken en komt er plaats voor kinderlijke vrijmoedigheid en kinderlijk vertrouwen. En acht te geven op al wat de Schrift ons openbaart van den oorsprong onzer verlossing is derhalve het beste wapen tegen de slaafsche vrees, die zooveel zielen nog altoos gevangen houdt.

De vraag, of deze vrees te kort doet aan de eere die we onzen God schuldig zijn, behoeft ik, dunkt me, niet meer opzettelijk te beantwoorden.

Als de liefde Gods zich op het hoogst aan ons zondaren verheerlijkt in Zijn genade door den Heere Jezus Christus — en als in Gods Vader-zijn, die genade zich het rijkst aan ons openbaart — dan is het vertrouwen in dien Vadersnaam ook de hoogste eere, die we onzen God kunnen geven, en verstaan we de krenking die er trilt in Zijn vraag aan Israël: „Ben ik een Vader, waar is mijn eere?”

Daarom mag een geloovige niet alleen om zijn eigen vrede, maar ook om de eere, die hij zijn Vader in de hemelen schuldig is, niet rusten, eer hij door het geloof alle wettische en slaafsche vrees te boven kwam, en het „Abba, Vader”, de grondtoon werd van zijn bidden tot- en van al zijn denken aan God.

V.

F.

De vrome Gezelle.

I.

Aan het slot van het voorafgaande artikel, over de Gezelle-herdenking te Amsterdam, zeiden we, dat in één opzicht deze veelszins schoone avond ons een teleurstelling was geweest: te weinig ontmoeten we in wat werd gezegd en gezongen den vromen Gezelle. En omdat voor ons besef door dit tekort een Gezelle-herdenking onvolledig is, wilden we aan het gegeven beeld deze zeer belangrijke trek toevoegen, door uit de verzen zelf den vromen Gezelle te doen zien.

Daarvoor hebben we noodig dit en het volgende artikel.

Want het zijn vooral twee groepen van verzen, waaruit we dan citeeren moeten: die, waaruit spreekt de Gezelle, die zich schuldenaar voelde voor God, en die, waaruit de bidder Gezelle ons tegemoet treedt. Deze verzen immers zijn het, die ons leeren wat Cyriel Verschaeve zei in zijn toespraak: dat in Gezelles poëzie zoo sterk leeft het verlangen naar de ervaring van het kindschap Gods.

Bladert men de bundels van Gezelles gedichten door, dan vindt men overal verzen van schuldbelijden en schulderkenning, schuld door het tekens weer vallen in zondebekoring, door het vergeten van Christus' liefde, door het niet genoeg leven nabij God. Maar daarnaast ziet men, hoe uit dat schuldbesef groeit de behoefte aan vergeving en uit de ervaring van die vergiffenis de dankbaarheid.

Zoo is er dat kleine, maar in dit opzicht veelzeggende versje, waarin de dichter zijn groote onwaardigheid belijdt:

Gaat van mij — o bittre woorden —
Gaat van mij, o Jesu, want
alle zonden mij bekoorden
en geen een, die 'k wederstond!
Gaat van mij, ik ben onweerdig
dat ik U nog dierbaar zij:
Gaat van mij, o Heer en veerdigt
Uwe straffende hand op mij!

Hier spreekt duidelijk dat schuldbesef, in het gevoel, dat het bittere lot der verlaten verdiend is. De dichter weet hoe groot zijn ontrouw is en hoe weinig hij is, die hij behoorde te zijn. Maar aan den anderen kant besef hij ook, wat het zou beteekenen, als Christus van hem ging en dat drijft hem tot het erkennen van zijn schuld en het pleiten om vergeving, gelijk we dat hooren in het vers:

Jesu.

Jesu, gansch alleen gelaten,
komt mijn arme ziel te baten.¹⁾
want ik zoo ellendig ben,
ik, die zooveel vrienden ken.

Dank U, dat Gij, uitgesloten,
toch U nimmer hebt verdrotten
maar gewacht hebt, Jesu mijn,
dat ik de andere moe mocht zijn.

Dank U, dat Gij mij, getrouwig,
hebt geklopt aan 'therte, rouwig
klagend ende zuchtend: „Och,
opent Mij de deure toch!”

Ach het zal en 'tmoet mij schamen
dat Gij wilt een herte pramen
en een zetel woderervraagt
waar ik U heb van gejaagd!

Jesu, gansch alleen gelaten,
komt mijn arme ziel te baten,
want ik heel verlegen ben
en noch uit noch in en ken.

Zal ik leven, zal ik sterven,
Zal 'k Uw minnend aanschijn derven,
en U loven, in mijn straf
ver van Uwe kindren af?

Durf ik weer beloften spreken
die 'k van morgen af zal breken,
en, met meerder boosheid, Heer
U verlaten nog een keer?

Laat mij in Uwe armen leunen,
want, om op mij zelf te steunen,
hebbe ik noch en kan ik niet,
als de zonde, die Gij ziet.

Jesu, 'k voel mij vallen!... Valle ik
in Uw wrekende armen?... Zal ik?
Jesu! Jesu!... 'k Stel, bevreesd,
in Uw handen mijnen geest.

Onmiddellijk aan dit vers verwant is dat in denzelfden bundel „Gedichten, Gezangen en Gebeden”, waarin de dichter ook zijn ontrouw zich verwijt, maar nu door die bezinning komt tot de betuiging dat het voortaan anders zal zijn:

Jesu, liefste Jesu mijn
eilaas,
kon ik van mijn leven zijn
zoo dwaas,
dat ik Uwe liefde niet
en zag
dat ik U alleene liet
en lag,
verre van mijn Vaderlijke
huis,
levende onder 't wereldlijk
gespuis?
Jesu, liefste Jesu mijn,
welaan
't Zal nu voor mijn leven zijn
gedaan:
weigert me Uw genade niet,
o Heer,
ik die U alleene liet
één keer,
nimmer meer en loop ik deur:
in huis
blijve ik, kwame al d'helle en heur
gespuis!

Iets van die beminlijke naïveteit, die Gezelles poëzie kenmerkt is er in die stoute verzekering, dat het nu met die verdoling gedaan zal zijn, al kwam ook al d'helle en heur gespuis. Maar daarnaast is er ook weer die zoete mystiek, die leeft uit het bewustzijn van een innigen band tusschen Jezus en de ziel. Ook hier, zooals in de beide eerst-citeerde verzen, is de grondtoon die echt-mystieke erkenning van onwaardigheid: het hart is te boos en te schuldig, dan dat Christus er in zou kunnen wonen.

Doch — en dat teekent den vromen Gezelle — er is ook de zekerheid, dat de kracht der genade uitreikt boven den schuldstaat, waarvan hij zich bewust is. Een woord der vergeving is voldoende om de verloren gemeenschap te herstellen. Hoort hem zeggen:

O Gij, die aan de wereld zond
en schand hebt afgenomen,
onweerdig is mijns herten grond,
om U nabij te komen;
onweerdig, of 't en ware een woord
van U mij wilde maken
zoo zuiver als een ziel behoort
te zijn, om U te naken.

En daarom klinkt er door de verzen der schuldbelijden ook altijd bij den vromen Gezelle een snaar der dankbaarheid. Hij weet het, dat ondanks zijn liefdeloosheid en ondanks zijn verglijden, de Vaderlijke hem trekken blijft: als er bij hem is oprecht berouw en behoefte aan vergeving, dan is er Gods goedheid, die den schuldbewuste gedenkt in genade.

Van die dankbaarheid getuigt het vers:

O Goede God, in welke talen
bestaat er woord- of teekenvond,
die al Uw goedheid zal verhalen,
en maken heel de wereld kond.

'k En asem niet, noch zal ik spreken,
zoo Gij mij aem en tale onthoudt;
mijn tonge faalt, mijne oogen breken;
en, mist mijn herte U, 't is ijskoud.

Gij helpt in al dat ik bedrijve;
Gij helpt mij waken, staan en gaan;
Gij helpt mij, wêr²⁾ ik leze of schrijve;
of, late, moe, mijn penne staan.

Zelfs, zal mijn hand, mijn tonge U grammen,
— 'ken ondervinde 't nimmermeer —
noch hand, noch tonge zult gij strammen
noch daadlijk straffen mij, o Heer!

o Goede God en immer beter
en hadde ik — wee is mij geschied,
mij onbedachten Godvergeter, —
U goede God, vergeten niet!³⁾

o Al te kleene en korte stonden,
dat ik U, eer mijn stervensdag,
te laat gezocht, te laat gevonden,
U goeden God, beminnen mag.⁴⁾

¹⁾ Jesu, kom mijn arme ziel te hulp, die gansch alleen gelaten is.

²⁾ Weer — of — of — of.

³⁾ De zin van deze strophe is: O Goede God, nog veel beter zou ik Uw goedheid hebben verstaan, indien ik niet — wee mij, onbedachte Godvergeter, dat het geschied is — U vergeten had.

⁴⁾ De dichter bedoelt hier te zeggen, dat, nu hij ten volle Gods goedheid besef, zijn leven te kort zal zijn om God naar waarde lief te hebben.

C. T.

MUZIKALE KRONIEK

Händel's Jephtha en de uitvoering ervan door de Christelijke Oratorium Vereniging te Utrecht.

Na de herleving van Bach's muziek is gevolgd een ijverig studeeren en opnieuw uitvoeren van Händel's muzikale kunstschaten. Reeds een kwart eeuw lang werden door verscheidene oratorium-vereenigingen een aantal werken van Händel uitgevoerd, maar dan in Duitsche bewerking en juist het laatste groote werk van den componist, het oratorium Jephtha, zag men nooit op een programma prijken. Toch is dit werk zeker niet minder belangrijk dan zijn andere werken. In 1751 op 65-jarigen leeftijd heeft Händel dit werk voltooid. Het handschrift der partituur laat duidelijk zien, dat het gezichtsvermogen van den schrijver sterk afneemt en volslagen blindheid is weldra het droevig lot van den kunstenaar. Zijn fantasie is echter niet verzwakt, eer versterkt en verdiept. Ondanks zijn 65 jaren is Händel's geest frisch en krachtig en het oratorium Jephtha toont ons Händel dan ook in zijn groote meesterschap.

In tegenstelling met de „Messias”, waar Händel alleen gebruik maakt van woorden uit den Bijbel, zonder eenige toevoeging, heeft hij in andere oratoria het bijbelverhaal bewerkt, ik denk behalve aan „Jephtha” ook aan „Saul”. Bij de bewerking van het verhaal uit Richteren 10 en 11 doet zich de moeilijke kwestie voor van Jephtha's gelofte en hoe deze werd ingelost.

In het tweede gedeelte van het oratorium schildert Händel eerst de blijdschap over de overwinning en de vreugde van Jephtha's dochter, die met haar vriendinnen onder zang en rei haar vader ter verwelkoming tegemoet gaat, maar ook Jephtha's schrik en angst, als hij ziet, dat zijn onvoorzichtige gelofte het offer eischt van zijn eenig kind. Uitvoerig wordt dan geteekend de poging van vrouw en volk om Jephtha van het offer af te doen zien en de onderworpenheid van Jephtha's dochter, die hem het offer des te pijnlijker maakt. In het derde gedeelte wordt weergegeven hoe het offer wordt gebracht. De priesters, ze weten niet, hoe ze in overeenstemming zullen brengen de vervulling van Jephtha's gelofte en het verbod om een mensch te doden als offer aan God. Dan brengt een engel de boodschap, niet doden, maar „Thy daughter, Jephtha, thou must dedicate to God, in pure and virgin-state for ever”, dus door afzondering aan God wijden. Ook op andere gedeelten van het verhaal valt een eigenaardig licht; ik noem het feit, dat de Gileadieten zichzelf een richter kiezen in Jephtha, terwijl de andere richters door God zelf zijn aangewezen.

Het dramatisch karakter van het verhaal heeft Händel beziel tot een machtige compositie, vooral de koorgedeelten zijn van groote schoonheid.

De Christelijke Oratoriumvereniging te Utrecht had geen gemakkelijke taak, maar heeft zich op lofwaaardige wijze ervan gekweten. De Engelsche tekst verhoogt de moeilijkheden, toch was de uitspraak over het algemeen goed; een enkele keer viel het op, dat de slot-medeklinker d scherp werd uitgesproken. Ook was een enkele maal de baspartij te krachtig tegenover de andere partijen en stoorde het niet volkomen geruischloos opstaan der koorleden, vooral onmiddellijk na het ophou-

Esther hun
lijken, voelde
g voor hem
vrevel.

4 uiteengaan
aan. Op dat

ar hem toe

sheimzinnige

was de volle

haar onaan-

ngen af. Wat

drukte hij

enkele ge-

urig hier en

muisen. De

gouden kot-

Bijna alle

pe in hooge

n geborsteld

se komen en

ulleux, bleef

uwapel, het-

reer zou zien.

nde tafereel

de verdooving

j liever geen

er J. W. M.